

Oslo 19. mars 2025

Utdanningsdirektoratet

Statistikk for skolebibliotek

Opplæringsloven er revidert og ny Opplæringsforskrift tredder i kraft i 2024. Opplæringsloven § 15-5 sier helt tydelig at elever skal ha tilgang til skolebibliotek. Opplæringsforskriften § 11-2 følger opp og sier hva et skolebibliotek skal brukes til, at skolebiblioteket skal være tilrettelagt for skolen, at skolebiblioteket skal være tilgjengelig for elevene i skoletiden og skal brukes i opplæringen på skolen.

For å vurdere effekten av lovverket og å utvikle tiltak for skolebibliotek, trenger offentlige myndigheter å vite hvordan skolebibliotek brukes. Vi trenger nasjonal statistikk og kunnskap som grunnlag for gode beslutninger. Spørsmål om tilgang til skolebibliotek er essensielt, da dette gjelder selve lovteksten. Har skolen et samarbeid med kommunens folkebibliotek, har avstanden mellom skole og bibliotek betydning. Er biblioteket rett over veien eller må elevene ta buss?

Antall timer skolebiblioteket er åpent, og antall timer skolebiblioteket er bemannet har betydning for hvordan skolen bruker biblioteket. Når det bare stilles spørsmål om bibliotekets åpningstid, kan spørsmålet tolkes og besvares med når bibliotekrommet ikke er låst. Ingen tror lengre at et rom med bøker gir leselyst eller utvikler evnen til kritisk tenkning eller utjevner sosiale forskjeller av seg selv. Et rom med bøker er ikke en aktiv bruk av biblioteket i opplæringen.

Skolebiblioteket skal ifølge forskriften brukes aktivt, og da må spørsmål om ressurser inngå i statistikken. Hvilke ressurser skoleeier bruker på skolebiblioteket forteller hvordan skolebiblioteket er prioritert. Hvordan er innkjøp av bøker? I hvor stor grad fornyer skolebiblioteket seg med nye titler? Dette vil si noe om elevene har et skolebibliotek som er tilrettelagt.

Utdanningsnivået på skolebibliotekansvarlige er viktig for å danne seg et bilde av kvalifikasjonene som kan forventes i skolebiblioteket og hvilke tiltak som vil ha best effekt. Kunnskap om biblioteksystem som finnes vil bidra til mulighetene for ytterligere informasjonsinnhenting også på regionalt nivå, som er nødvendig for regionale tiltak og anbudsutforming.

Vedlagt ligger forslag til spørsmål som bør inkluderes i spørsmål om skolebibliotek i GSI og spørsmål til skolebibliotek i den videregående skole. Spørsmålene som er foreslått er et samarbeid med Norsk bibliotekforeningens faggruppe NBF Skole, Skolebibliotekarforeningen og engasjerte skolebibliotekarer rundt om i landet. Brevet sendes også i kopi til Kunnskapsdepartementet.

Ta gjerne kontakt.

Med vennlig hilsen

Norsk bibliotekforening
v/ Ann Berit Hulthin
generalsekretær

Vedlegg:

Spørsmål om skolebibliotek GSI 2025

Spørsmål om skolebibliotek videregående skole 2025

Spørsmål om skolebibliotek GSI 2025

TILGANG TIL SKOLEBIBLIOTEK, JF. § 15-5 I OPPLÆRINGSLOVEN

1. Har skolen egne lokaler til skolebibliotek på skolen?
2. Kombinasjonsbibliotek?
3. Organisert samarbeid med folkebiblioteket i kommunen?
 - Hva er avstanden fra skolen til folkebiblioteket i km?
4. Skolen betjenes av en bibliotekbuss?
 - Hvor ofte kommer bibliotekbussen?
5. Elevene har ikke tilgang til bibliotek

TILGJENGELIG SKOLEBIBLIOTEK JF. § 11-2 I OPPLÆRINGSFORSKRIFTEN

6. Antall timer skolebiblioteket er åpent i uka?
7. Antall timer skolebiblioteket er bemannet i uka med skolebibliotekansvarlig?

TILRETTELAGT SKOLEBIBLIOTEK JF. § 11-2 I OPPLÆRINGSFORSKRIFTEN

8. Hvordan brukes skolebiblioteket aktivt i opplæringen på skolen?
 - Del av leseopplæringen
 - Del av skriveopplæringen
 - Timeplanfestede klassebesøk
 - Opplæring i bibliotekbruk
 - Kildekritisk undervisning
 - Litteraturformidling
 - Lesegrupper
9. Hva er skolens årlige budsjett for innkjøp av bøker (medier) til skolebiblioteket (unntatt læremidler)? I tusen kroner
10. Årsverk utført av skolebibliotekaransvarlig i stillingsprosent (1 årsverk=100)
11. Hvilken utdanning har den skolebibliotekansvarlige?
 - Fagutdannet bibliotekar
 - Fagutdannet lærer
 - Ikke faglært lærer/bibliotekar
12. Hvilket biblioteksystem brukes?
 - Elektronisk biblioteksystem
 - Manuelt system
 - Ikke noe biblioteksystem
13. Har kommunen en plan for skolebibliotekene i kommunen?

Spørsmål om skolebibliotek i videregående skole 2025

1. Antall elever på skolen

TILGANG TIL SKOLEBIBLIOTEK, JF. § 15-5 I OPPLÆRINGSLOVEN

2. Har skolen egne lokaler til skolebibliotek på skolen?
 - Antall kvm er tilgjengelig for elevene?
3. Organisert samarbeid med folkebiblioteket i kommunen?
 - Hva er avstanden fra skolen til folkebiblioteket i km?
4. Elevene har ikke tilgang til bibliotek
5. Annet

TILGJENGELIG SKOLEBIBLIOTEK JF. § 11-2 I OPPLÆRINGSFORSKRIFTEN

6. Antall timer skolebiblioteket er åpent per uke
7. Antall timer skolebiblioteket er betjent med skolebibliotekansvarlig per uke
8. Antall leseplasser i skolebiblioteket

TILRETTELAGT SKOLEBIBLIOTEK JF. § 11-2 I OPPLÆRINGSFORSKRIFTEN

9. Hvordan brukes skolebiblioteket aktivt i opplæringen på skolen?
 - Opplæring i kildekritikk?
 - Litteraturformidling?
 - Litteratursøk?
 - Lesegrupper?
 - Annen organisert samarbeid mellom lærere og bibliotekansvarlig om elevenes opplæring
10. Ressurser
 - Årlig budsjett for innkjøp av læremidler (i tusen kroner).
 - Årlig budsjett for innkjøp av bøker/medier ekskludert læremidler (i tusen kroner).
 - Inntekter prosjektmidler (i tusen kroner).
 - Har skoleeier en plan for skolebiblioteket?
11. Utlån
 - Fagbøker (unntatt læremidler)
 - Skjønnlitteratur
12. Årsverk utført av skolebibliotekaransvarlig i stillingsprosent (1 årsverk=100)
13. Kvalifikasjoner
 - Fagutdannet bibliotekar
 - Fagutdannet lærer
 - Annen fagutdanning